

УДК 37.091.12:174

І.В. Бабенко,
кандидат педагогічних наук
(м.Полтава)

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ – ДІЄВИЙ КОНЦЕПТ ВИХОВАННЯ ЗІ ШКОЛИ

ACADEMIC INTEGRITY IS AN EFFECTIVE CONCEPT EDUCATION FROM SCHOOL

Процеси реформування освіти у нашій – найновішій українській – історії стали поштовхом і до впровадження принципів академічної доброчесності, до того ж – не лишень у суто науковому житті, але й у навчально-виховному процесі всіх, без винятку, рівнів освіти, як те і прописано у статті 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту» [2]. А «Коли чесність інституціоналізована як цінність...» [7], то вона стає просто нормою життя. Та для того її треба виховувати ще зі школи, і тоді вона стає підвалинами цілком відповідальної академічної поведінки студентів, здобувачів наукових ступенів, звань. А поки що першим кроком, котрий неможливо переоцінити, в цьому аспекті стають для нас «Довідник з академічної доброчесності для школярів» [1], «Універсальний навчальний посібник з академічної доброчесності для вчителів» [6], котрими мають послуговуватися учні та вчителі.

Звичайно, перед педагогами у справі виховання у школярів академічної доброчесності постають певні труднощі. По-перше, ця тема набула глобального значення лише з початку третього тисячоліття, і раніше науково-теоретичних напрацювань практично не має. По-друге, методологічних робіт

у такому плані й досі – фактично – обмаль. По-третє, учні – це не дорослі люди – не студенти, як у закладах вищої освіти.

Як пишуть деякі дослідники, «...попри значну увагу до питань академічної доброчесності за кордоном, відповідних методичних напрацювань, які б стосувалися рівня середньої школи, незрівнянно менше, аніж праць щодо вищої школи. По суті, окрім розробок окремих уроків чи порад щодо запровадження принципів академічної доброчесності у шкільній освіті, вдалося знайти лише один посібник про «відтворення культури академічної доброчесності» у середній школі: Wangaard D., Stephens J. *Creating a Culture of Academic Integrity : A Toolkit for Secondary Schools*. Search Institute Press (США, 2011). Цей посібник став реакцією на «епідемію списування» серед учнів американських шкіл, тому він подає практичні рекомендації, як цій «епідемії» протистояти: від рівня адміністративної організації до розробки відповідних завдань для учнів» [9, 10].

А тому, зрозуміло, що опрацьовувати тему академічної доброчесності у школі необхідно, враховуючи й нове законодавство щодо освіти, і вишукуючи нові й усе нові певні розробки сучасних науковців, і використовуючи власний академічний досвід, досвід самоосвіти під гаслом «Навчання – протягом усього життя». Також треба ретельно враховувати мотивації, навички, моральні орієнтири наших сучасних школярів, аналізувати те, адже в тому закладені основні проблеми як процесу формування, так і постійного дотримання, а чи недотримання дітьми у загальній середній школі у процесі навчання принципів академічної доброчесності.

У «Законі про загальну середню освіту» вказано, що педагогічна рада закладу загальної середньої освіти, окрім цілого ряду завдань, що стоять перед нею, «...формує систему і затверджує процедури внутрішнього забезпечення якості освіти,

включаючи систему та механізми забезпечення академічної доброчесності» [3].

В основному така робота – то хода зі щонайперших – експериментальних – кроків, тобто шлях, сповнений спроб та, на жаль, неминучих помилок, але, однак, – це шлях активного залучення до формування культури академічної доброчесності у Новій українській школі, на кшталт, європейської, американської, загальносвітової. Адже, як пише В. Сацик, «Доброчесність у сучасному цивілізованому світі є тим наріжним каменем, який складає фундамент внутрішньої гармонії людини, стійкість її характеру та послідовність морального образу. ...Освіта через навчання і дослідження фактично скріплює цей фундамент елементами академічної доброчесності, які покликані виховувати інтелектуальну гідність та повагу до різноманіття думок та ідей, реалізуючи тим самим свою соціальну місію» [4]. Тож із учнями школи треба регулярно говорити про те, які гіркі наслідки може мати невинне, здавалося би, списування (і наслідки – не лише для долі одного учня-невдахи, але й усієї країни) і яких заходів треба вжити, аби академічна доброчесність стала у конкретній, рідній школі певною системою, а доброчесне українське суспільство нарешті виявилось з нульовою толерантністю до корупції.

Про те, де саме слід знаходити відповіді на такі питання при роботі з учнями, якою конкретно має бути методологія такої роботи, спеціалістка «Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні – SAIUP» М. Томахів радить педагогам українських шкіл наступне: «...шукати знання про академічну доброчесність за такими адресами: Онлайн-курс на EdEra «Академічна доброчесність для вчителів», де – розробки конспектів уроків, методичні рекомендації, презентації; Сайт та YouTube канал SAIUP: вебінари, рольові ігри, історії з життя високопосадовців, котрі вимушені були кинути роботу, через

свій плагіат. Можна прочитати і про антикорупційні інструменти, розроблені проектом USAID_Взаємодія, які презентовані під час міні-EdCamp'у і з допомогою котрих можна проводити уроки виховання доброчесності, дотримання законів» [5].

Цикл так званих «антикорупційних уроків» для школярів може передбачати: «Антикорупційні сценарії, інтелектуальну гру „Що? Де? Коли?», гру «Антикорупційна мафія», антикорупційний квест, онлайн-гру «(Не)підкупність» [8].

При застосуванні таких методик учням легше зрозуміти, що основними принципами академічної доброчесності є: старанність, самостійність у навчанні, особиста відповідальність за власні вчинки, чесне здобуття оцінювання своєї роботи, повага до думки іншої людини, постійне, а не показне, «на публіку», утримання у собі почуття гідності, високоморальної поведінки у школі та за її межами. Також в ігрових ситуаціях школярі швидше засвоюють, що собою реально представляють та ведуть до порушень академічної доброчесності плагіат, списування, хабарництво, фальсифікація результатів досліджень, необ'єктивне оцінювання, здавання іспитів підставними особами тощо.

Список використаних джерел та літератури:

1. Довідник з академічної доброчесності для школярів. 3-є вид., випр. і доп. / уклад.: М. В. Григор'єва, О. І. Крикова, С. Г. Певко ; за заг. ред. О. О. Гужви. Харків : Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2018. 66 с. URL: https://drive.google.com/file/d/19nOAsorJfuCL_1T0wdxDHkxW2Px-Ej4g/view (дата звернення: 06.09.2022).
2. Закон України Про загальну середню освіту. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/651-14#Text> (дата звернення: 21.09.2022).

3. Закон України Про освіту. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 02.09.2022).

4. Сазик В. Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий концепт. URL: <https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-mifichna-kontseptsiya-chy-diyevyj-kontsept/> (дата звернення: 19.09.2022).

5. Томахів Марта Академічна доброчесність – як її пояснити учням і створити систему в школі. URL: <https://nus.org.ua/articles/akademichna-dobrochesnist-yak-yiyi-royasnyty-uchnyam-i-stvoryty-systemu-v-shkoli/> (дата звернення: 23.08.2022).

6. Універсальний навчальний посібник з академічної доброчесності для вчителів / уклад. О. С. Ройбу ; за заг. ред. О. О. Гужви. Харків : Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2017. 32 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1X3UDTp1nb3K0ou2AiltLJVPWLHWs0VWB/view?usp=sharin> (дата звернення: 03.09.2022).

7. Фундаментальні цінності академічної доброчесності : переклад з англ. за виданням The Fundamental Values of Academic Integrity. Вид. 2. / Міжнародний центр академічної доброчесності ; ред. Тедді Фішман. Університет Клемсона, США, 1999. URL: <https://www.skeptic.in.ua/wp-content/uploads/Integ-Values-Ukr.pdf> (дата звернення: 11.09.2022).

8. Швадчак Надія Академічна доброчесність – як її пояснити учням і створити систему в школі. URL: <https://nus.org.ua/articles/akademichna-dobrochesnist-yak-yiyi-royasnyty-uchnyam-i-stvoryty-systemu-v-shkoli/> (дата звернення: 13.09.2022).

9. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма : методичні рекомендації та програма курсу. Київ, 2016. 61 с. URL: https://www.academia.edu/31920572/Шліхта_Н_Шліхта_І_Основи

академічного письма Методичні рекомендації та програма к
урсу Київ 2016 (дата звернення: 02.04.2019).

10. Wangaard D., Stephens J. Creating a Culture of Academic Integrity : a Toolkit for Secondary Schools. Search Institute Press. Mac Win Pa Edition, 2011. 176 p.